

Foto: Hugo Willock

Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

In de schaduw

Met de "Europese Nacht van de Vleermuis" in het vooruitzicht stonden meerdere vleermuizen te dringen om tot soort van de maand gekroond te worden. Die eer viel uiteindelijk te beurt aan de Laatvlieger. Dat werd wel eens tijd, want de soort vliegt al een heel leven in de schaduw van haar iets grotere zus, de Rosse vleermuis. Die overtroeft haar vleugelspanwijdte van maar liefst 35 cm en vliegt bovendien al van vóór zonsondergang, waardoor ze ook vaker gezien wordt. Hoewel de Laatvlieger niet eens zo heel veel later haar schuilplaats verlaat, heeft ze door de vergelijking met de populaire Rosse vleermuis een beetje onterecht de stempel van laatvlieger meegekregen.

Vroeg of laat krijgen de meeste dieren en planten wel eens een Nederlandse roepnaam, naast hun wetenschappelijke benaming. Voor populaire groepen als vogels, vlinders en libellen zijn die al jaren ingeburgerd. Pogingen om oubollige namen op te frissen of te 'pimpen' zorgen steevast voor problemen. Net als bij de invoering van de Euro, kan het gerust een generatie duren voor de nieuwe naam algemeen aanvaard wordt. Vraag dat maar aan de Waaiersaartrietzanger, eh Graszanger. Soorten die voor het eerst een splinternieuwe naam krijgen, zijn heus niet beter af. Het onfortuinlijke Piemelkrieltje (*Paragus tibialis*/zweefvlieg) kan daar van mee spreken. We zullen het muggenziften dus maar aan de vleermuizen overlaten. Laatvlieger is zo'n slechte naam nog niet.

Laagvlieger

Als we dan toch aan het vergelijken zijn met de Rosse vleermuis, dan kan dat ook aan de hand van voedselvoorkeur, jachtgedrag en de bijhorende lichaamsbouw. De Rosse vleermuis jaagt hoog boven de bomen in een strakke rechtlijnige vlucht. Lange puntige vleugels zijn volgens de wetten van de fysica daarvoor het meest geschikt. Denk maar aan een zweefvliegtuig. De Laatvlieger zoekt het veel lager en vliegt nerveus met veel plotse wendingen en buitelingen. Daarvoor heb je kortere afgeronde vleugels nodig, zoals die van een stuntvliegtuig bijvoorbeeld. Laatvliegers gebruiken deze vliegtechniek om actief achter grote prooien te duiken. Grote kevers zoals mei-, juni- en mestkevers zijn hun lievelingsvoedsel, maar in afwachting van dit hoofdgerecht passeren ze wel eens langs de tapasbar waar kokerjuffers en andere kleine knabbels geserveerd worden.

Kerkganger

Om kraamkolonies van de Laatvlieger te vinden moet je naar de kerk gaan. De zolders van grote gebouwen hebben namelijk het geschikte microklimaat om de jongen ter wereld te brengen en te verzorgen. Op koude dagen zoeken de dieren dan de warmste plekjes aan de zuidkant op. Bij zomerse hitte biedt de koelere noordzijde wat verfrissing. Toch blijft hun aanwezigheid vaak lange tijd geheim. Laatvliegers kruipen namelijk ver weg tussen spleten en kieren en terwijl andere vleermuizen 's ochtends voor het slapen gaan vaak nog even met z'n allen voor hun kolo-

nieplaats blijven zwermen, komen Laatvliegers één voor één en eerder geheimzinnig van hun jachtvluchten terug.

Lokale netwerken

Niet alleen kerken, maar ook andere grote gebouwen komen in aanmerking als kolonieplaats. Abdijen, kastelen, herenhuizen en ook gewone huizen kunnen allemaal het geschikte microklimaat en de ideale schuilplaats hebben. Een populatie Laatvliegers kan uit verschillende deelkolonies bestaan, die regelmatig verhuizen van verblijfplaats. Dat heeft als voordeel dat parasieten minder kans hebben om zich te vestigen. Tussen de deelkolonies kan er ook veel uitwisseling van individuen plaatsvinden. Dankzij deze lokale netwerken wordt de expertise van ervaren dieren optimaal benut en verspreid over de hele populatie.

In de schijnwerper...

Laatvliegers komen momenteel vrij algemeen voor in Vlaanderen, maar toch duiken verschillende problemen op voor deze en ook andere vleermuissoorten. Houtbeschermingsmiddelen hebben zo al hun tol geëist, maar tegenwoordig worden steeds vaker minder schadelijke varianten gebruikt. Ook bij renovaties zijn de dieren erg kwetsbaar en zonder de juiste voorzorgsmaatregelen en vleermuisvriendelijke aanpassingen verdwijnen de kolonies. Zelfs de verlichting van grote gebouwen en monumenten is niet gunstig voor deze lichtschuwe dieren, zeker wanneer hun uitvliegopeningen mee in de schijnwerpers staan.

In de shit

Maar één van de belangrijkste bedreigingen komt uit een ongewone hoek. Het lievelingsvoedsel van Laatvliegers staat sterk onder druk. Mestkevers zijn relatief schaars geworden ondanks de enorme mestoverschotten. Dat heeft onder andere te maken met de structuur van het goedje, dat door de eiwitrijke voeding met soja en granen meestal te vloeibaar is om er iets mee aan te vangen. Het grootste probleem ontstaat echter door het toedienen van ontwormingsmiddelen bij grazend vee. Die komen in de mest terecht en zijn giftig voor mestkeverlarven. Koeien staan ook steeds vaker op stal en blijven daar soms zelfs hun hele leven en dat is noch voor de koeien, noch voor de mestfauna een leuk vooruitzicht.

www.natuurpunt.be/nachtvandeveleermuis

<http://waarnemingen.be/soort/info/410>

Auteur: Joeri Cortens.